

LAGRÅDET

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2022-05-06

Närvarande: Justitieråden Mahmut Baran, Leif Gäverth och Malin Bonthron

Samverkan mot penningtvätt och finansiering av terrorism

Enligt en lagrådsremiss den 28 april 2022 har regeringen (Finansdepartementet) beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism,
2. lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400),
3. lag om ändring i lagen (2017:631) om registrering av verkliga huvudmän.

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av rättssakkunnige Marcus Wågman, biträdd av ämnesrådet Fredrik Opander.

Förslagen föranleder följande yttrande.

Förslaget till lag om ändring i lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism

4 a kap. 1 §

Kapitlet är nytt och innehåller bestämmelser om informationsutbyte vid samverkan mot penningtvätt och finansiering av terrorism. I samverkan ska en deltagare som utgångspunkt lämna uppgifter till en annan deltagare trots sekretess eller annan tystnadsplikt. I denna paragraf finns bestämmelser om ändamål för och deltagare i samverkan.

Samverkan får ske i två konstellationer. I samverkan enligt första stycket 1 får brottsbekämpande myndigheter, Finansinspektionen och kreditinstitut delta. Enligt punkt 2 får den andra konstellationen bestå av brottsbekämpande myndigheter och tillsynsmyndigheter.

I paragrafen anges vad som avses med brottsbekämpande myndigheter och tillsynsmyndigheter. Uttrycket kreditinstitut har däremot inte definierats. Det framgår inte heller av lagen i övrigt vad som avses med ett sådant institut.

Enligt Lagrådets mening bör det klart framgå av lagtexten vilka aktörer som får delta i samverkan. Det bör därför – i likhet med vad som gäller för offentligrättsliga aktörer – anges i lagtexten vad som avses med ett kreditinstitut.

Av författningskommentaren kan utläsas att med ett kreditinstitut avses en juridisk person som driver bank- eller finansieringsrörelse enligt lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse och en utländsk motsvarighet som driver verksamhet från filial i Sverige, dvs.

sådana subjekt som är verksamhetsutövare enligt 1 kap. 2 § första stycket 1 och 3 §.

Mot bakgrund av det anförda föreslår Lagrådet att paragrafens första stycke ges följande lydelse.

Samverkan enligt detta kapitel får ske för att förebygga, förhindra eller upptäcka penningtvätt och finansiering av terrorism. I samverkan får delta

1. brottsbekämpande myndigheter, Finansinspektionen och verksamhetsutövare som avses i 1 kap. 2 § första stycket 1 (kreditinstitut), eller
2. brottsbekämpande myndigheter och tillsynsmyndigheter.

5 kap. 12 och 13 §§

Paragraferna är nya och innehåller vissa bestämmelser som ska gälla för clearingorganisationer som bedriver clearing eller avveckling av betalningar och för tillhandahållare av finansiell infrastruktur som avser omedelbara betalningar. I 12 § görs ett undantag från bestämmelserna i dataskyddsförordningen om den registrerades rätt att få viss information från den personuppgiftsansvarige. Undantaget innebär att besked om att personuppgifter behandlas enligt 4 kap. 6 § inte får lämnas ut. I 13 § finns bestämmelser om tystnadsplikt för den som är verksam hos någon av de angivna aktörerna avseende samma typ av information. Rubriken till paragraferna lyder "Andra än verksamhetsutövare".

I den redan gällande 7 § finns bestämmelser om undantag från rätten till information enligt dataskyddsförordningen avseende bl.a. besked om att personuppgifter behandlas enligt 4 kap. 6 §. Paragrafen läst för sig ser ut som om den skulle träffa alla och envar. Av 1 § framgår emellertid att 5 kap. gäller vid verksamhetsutövares behandling av personuppgifter enligt lagen. Eftersom de nu tillagda aktörerna inte är verksamhetsutövare kommer 7 § inte att automatiskt gälla även för dessa. Inte heller kommer 11 § om tystnadsplikt för den som är verksam hos en verksamhetsutövare

avseende bl.a. den aktuella typen av information att gälla för den som är verksam hos någon av de nya aktörerna. Det är bakgrunden till att det finns ett behov av de nya 12 och 13 §§.

Formuleringen i 1 § av tillämpningsområdet för 5 kap. gör det problematiskt att lägga till 12 och 13 §§ i kapitlet. Detta blir särskilt tydligt i ljuset av att formuleringen styr hur 7 § ska tolkas (dvs. att paragrafen inte gäller för andra än verksamhetsutövare). Det tillämpningsområde för kapitlet som anges i 1 § har i det avseendet alltså ett tydligt materiellt innehåll och utgör inte endast en programförklaring. Enligt Lagrådets mening är det inte en tillräcklig åtgärd för att komma till rätta med situationen att föra in den rubrik till 12 och 13 §§ som föreslås. I stället bör 1 § formuleras om. Lagrådet föreslår att paragrafen ges följande lydelse.

1 § I detta kapitel finns bestämmelser om behandling av personuppgifter enligt denna lag för

1. verksamhetsutövare (2–11 §§), och
2. andra än verksamhetsutövare (12 och 13 §§).

Kapitlet gäller om behandlingen helt eller delvis är automatiserad eller om personuppgifterna ingår i eller är avsedda att ingå i en strukturerad samling av personuppgifter som är tillgängliga för sökning eller sammanställning enligt särskilda kriterier.

Övriga lagförslag

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.